

Sygn. akt II AKa 241/19

1.

2. WYROK

2.1. W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 stycznia 2020 r.

4. Sąd Apelacyjny w Szczecinie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA Janusz Jaromin (spr.)

Sędziowie: SA Stanisław Stankiewicz

SA Małgorzata Jankowska

Protokolant: st. sekr. sądowy Karolina Pajewska

5. przy udziale prokuratora Prokuratury Okręgowej w Szczecinie Ilony Talar

6. po rozpoznaniu w dniu 9 stycznia 2020 r. sprawy

7. B. B. (1)

8. o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie

9. na skutek apelacji wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawczyni

10. od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

11. z dnia 11 lipca 2019 r. sygn. akt III Ko 420/19

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że na podstawie art. 552 § 4 k.p.k. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz B. B. (1) kwotę 5.000 (pięć tysięcy) złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku tytułem zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie;

II. dalej idące żądania oddala;

III. na podstawie art. 554 § 2 k.p.k. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

SSA Małgorzata Jankowska SSA Janusz Jaromin SSA Stanisław Stankiewicz

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	II AKa 241/19
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	1	

1.CZEŚĆ WSTĘPNA**1.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji**

wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 11 lipca 2019 r., sygn. akt III Ko 420/19

1.2. Podmiot wnoszący apelację

oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego

oskarżyciel posiłkowy

oskarżyciel prywatny

obrońca

oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego

inny

1.3. Granice zaskarżenia**1.1.1. Kierunek i zakres zaskarżenia**

na korzyść

na niekorzyść

w całości

w części

#

co do winy

#

co do kary

#

co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia

1.1.2. Podniesione zarzuty		
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

1.4. **Wnioski**

#	uchylenie	#	zmiana
---	-----------	---	--------

1. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy

1.5. Ustalenie faktów

1.1.3. Fakty uznane za udowodnione				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
2.1.1.1.	B. B. (1)	- zatrzymanie dot. przesłuchania na okoliczności z zakresu prawa karnego - śledztwo prowadzone o czyn z art. 207 § 1a kk z zawiadomienia B. B.	akta sprawy PR 4 Ds. 755.2018 Prokuratury Rejonowej Szczecin – Niebuszewo w Szczecinie	k- 85-86 akt II AKa 241/19
1.1.4. Fakty uznane za nieudowodnione				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
2.1.2.1.	B. B. (1)	- zatrzymanie dot. przesłuchania w sprawie z zakresu prawa rodzinnego	akta sprawy PR 4 Ds. 755.2018 Prokuratury Rejonowej Szczecin – Niebuszewo w Szczecinie	k- 85-86 akt II AKa 241/19

1.6. Ocena dowodów

1.1.5. Dowody będące podstawą ustalenia faktów		
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwiąże o powodach uznania dowodu
	akta sprawy PR 4 Ds. 755.2018 Prokuratury Rejonowej Szczecin – Niebuszewo w Szczecinie	- analiza akt sprawy wskazała, iż przesłuchanie B. B. (1) dot. sprawy z zawiadomienia B. B. o czyn z art. 207 § 1a kk, - postępowanie zostało zakończone wydaniem w dniu 19 czerwca 2019 r., postanowienia o umorzeniu śledztwa w sprawie z zawiadomienia B. B. PR 4 Ds. 755.2018 k- 520-523

1.1.6. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)		
Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwiąże o powodach nieuwzględnienia dowodu
	akta sprawy PR 4 Ds. 755.2018 Prokuratury Rejonowej Szczecin – Niebuszewo w Szczecinie	- analiza akt sprawy wskazała, iż nie dotyczyła ona sprawy z zakresu prawa rodzinnego, a zatem stanowisko Sądu Okręgowego było nieprawidłowe

1.STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków	

Lp.	Zarzut	
3.1.	<p>- błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, iż B. B. (1) miała być przesłuchana przez funkcjonariuszy Policji w sprawie dotyczącej kwestii z zakresu prawa rodzinnego, podczas gdy ze zgromadzonych dowodów w postaci zeznań B. B. (1), a także dokumentacji z akt sprawy V Kp 174/19 jednoznacznie wynika, iż funkcjonariusze Policji dokonali zatrzymania B. B. (1) celem przesłuchania jej na okoliczności, które miały się wpisywać w kwestie z zakresu prawa karnego, a jedynie pobocznie dotyczące sytuacji rodzinnej B. B. (1);</p> <p>- obraza przepisów postępowania, która miała istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, a mianowicie błędną wykładnię przepisu art. 552 § 4 kpk poprzez przyjęcie, iż zakresem normowania z tegoż przepisu objęte są tylko przypadki zatrzymania osoby, której w trakcie postępowania ukształtowano status formalnie podejrzanego, bądź oskarżonego w rozumieniu art. 71 § 1 i § 2, § 3 kpk, podczas gdy w ramach prawidłowej wykładni systemowej i funkcjonalnej przepisu art. 552 § 4 kpk, odszkodowanie i zadośćuczynienie przysługuje również osobie zatrzymanej, która jednak w konkretnej sprawie nie uzyskała formalnego statusu podejrzanego, czy też oskarżonego.</p>	<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>
Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny		
-Akta sprawy o sygn. PR 4 Ds. 755.2018. Prokuratury Rejonowej Szczecin -Niebuszewo w		

Szczecinie bezsprzecznie wskazują, iż wnioskodawczyni B. B. (1) miała zostać przesłuchana w sprawie z zawiadomienia B. B. i prowadzonej w zakresie możliwości popełnienia czynu z art. 207 § 1a kk. Tym samym, Sąd Okręgowy dopuścił się błędu w ustaleniach faktycznych, twierdząc przeciwnie. Na marginesie wskazać należy, iż w dniu 19 czerwca 2019 r., wydano postanowienie o umorzeniu śledztwa w sprawie z zawiadomienia B. B. prowadzone pod sygn. akt PR 4 Ds. 755.2018 k- 520-523.

-Podzielić także należy stanowisko apelującego, iż Sąd Okręgowy dokonał błędnej wykładni przepisu art. 552 § 4 kpk. Stosownie do treści art. 244 k.p.k. Policja ma prawo zatrzymać osobę podejrzaną jeżeli istnieje uzasadnione przypuszczenie, że osoba ta popełniła przestępstwo, a zachodzi obawa ucieczki lub ukrycia się tej osoby albo zatarcia śladów przestępstwa bądź też nie można ustalić jej tożsamości albo istnieją przesłanki do przeprowadzenia przeciwko tej osobie postępowania w trybie przyspieszonym. Podstawowym warunkiem legalizującym zatrzymanie jest istnienie "uzasadnionego przypuszczenia", że określona osoba popełniła przestępstwo. Muszą zatem istnieć określenia podstawy do zasadnego wysnucia takiego przypuszczenia. Przy czym obowiązujące przepisy prawa wprowadzają ustawowy wymóg sporządzenia protokołu z zatrzymania, wskazują szczególne elementy treści takiego protokołu, który ponadto winien odzwierciedlać przebieg zatrzymania. Z postanowienia Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z dnia 1 kwietnia 2019 r., sygn. akt V Kp 174/19

wynika, iż zatrzymanie B. B. (1) w dniu 14 listopada 2018 r. zostało uznane za bezprawne, bezzasadne i nieprawidłowe. W uzasadnieniu przedmiotowego wskazano, iż cyt. „B. B. (1) nie była osobą podejrzaną, ani podejrzaną o popełnienie przestępstwa. Była świadkiem. Skoro tak to jej zatrzymanie w dniu 14 listopada 2018 r. było bezprawne w świetle przepisów postępowania karnego wyżej przytoczonych. Miejsce zamieszkania, dane zatrzymanej były funkcjonariuszom znane przed przystąpieniem do czynności. Uznanie przez organ prowadzący postępowanie, że zachodzą okoliczności z art. 308 § 1 kpk, nie uprawniały tego organu do pominięcia stosowania przepisów określających podstawy stosowania środków przymusu, co czyni zatrzymanie B. B. (1) bezzadnym. Dalej, było nieprawidłowe przeprowadzone ponieważ nie sporządzono czynności wymaganego protokołu, nie pouczono osoby zatrzymanej (art. 244 § 2 i § 3 kpk).” (k-465 akta PR 4 Ds.755.2018). Zatem czynność dokonana przez Policję wobec wnioskodawczynie B. B. stanowiła zatrzymanie osoby, które było bezzasadne, nieprawidłowe i ze wskazanych wyżej przyczyn niewątpliwie niesłuszne zaś przeprowadzone przez funkcjonariuszy Policji działania uznać należy za sprzeczne z obowiązującymi przepisami prawa i tym samym naganne i bezpodstawne. Jednocześnie a co słusznie wskazał pełnomocnik wnioskodawczynie w świetle art. 552 § 4 kpk dla oceny czy zatrzymanie było niewątpliwie niesłuszne, nie ma znaczenia czy po dokonaniu go w trybie określonym w art. 244 kpk doszło następnie do wszczęcia postępowania karnego i czy było

<p>postępowanie in rem, czy też nastąpiło również przedstawienie zarzutów zatrzymanemu, albo czy został on zwolniony, a do wszczęcia postępowania przygotowawczego z uwagi na brak uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa, w ogóle nie doszło. W świetle powyższego zatem za trafny i zasadny należy uznać zarzut naruszenia przez sąd meriti przepisu art. 552 § 4 kpk poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, iż w zakresie normowania z tegoż przepisu objęte są tylko przypadki zatrzymania osoby, której w trakcie postępowania ukształtowano status formalnie podejrzanego, bądź oskarżonego w rozumieniu art. 71 § 1 i § 2, § 3 kpk. Tym samym roszczenie pełnomocnika wnioskodawczyni o zasądzenie zadośćuczynienia na podstawie art. 552 § 4 k.p.k. co do zasady i wbrew stanowisku Sądu Okręgowego, jest słuszne.</p>		
<p>Wniosek</p>		
<p>- o zmianę zaskarżonego wyroku Sądu pierwszej instancji poprzez uwzględnienie w całości wniosku i przyznanie zadośćuczynienia dla skarżącej B. B. (1),</p> <p>- ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.</p>	<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>	
<p>Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.</p>		
<p>Uznając zatem, roszczenie wnioskodawczyni za zasadne, koniecznym stało się przyznanie jej zadośćuczynienia za szkody</p>		

niematerialne (krzywdy) jakich doznała w związku z tym zatrzymaniem. Sąd Apelacyjny pragnie przypomnieć utrwalony w orzecznictwie pogląd, zgodnie z którym zadośćuczynienie ma zrównoważyć pokrzywdzonemu negatywne przeżycia wiążące się nie tylko z samym faktem pozbawienia wolności, ale również z tym, w jakich okolicznościach doszło do pozbawienia wolności i w jaki sposób osoba była traktowana podczas odizolowania. Określając wysokość zadośćuczynienia należy wziąć pod uwagę nie tylko czas trwania niewątpliwie niesłusznego zatrzymania, ale także stopień dolegliwości z jakim wiązało się stosowanie tego środka a więc przykrości i przeżycia natury moralnej z tego wynikające (np. utrata dobrego imienia), konieczność poddania się rygorom związanym z zatrzymaniem, jak również ewentualny ostracyzm środowiskowy i nieprzychylny relacje ze strony innych osób w stosunku do zatrzymanej. Jednocześnie jednak należy miarkować kwotę zadośćuczynienia i uwzględnić w tym zakresie aktualne realia społeczne tj. zamożność mieszkańców, wartość pieniądza itp., po to aby z jednej strony nie pozostało poczucie krzywdy osoby zatrzymanej niewątpliwie niesłuszenie ale również aby orzeczenie nie było sposobem uznania nadmiernych korzyści finansowych przez osobę uprawnioną do zasądzenia zadośćuczynienia. W przedmiotowej sprawie ustalając wysokość zadośćuczynienia Sąd Odwoławczy miał na uwadze wskazane wyżej okoliczności w tym czasie trwania zatrzymania wnioskodawczyni, warunki i okoliczności w jakich ono nastąpiło oraz skutki jakie owo

zatrzymanie wywołało dla B. B. (1).
 Z powyższych względów uznano,
 że żądana przez pełnomocnika
 wnioskodawczyni kwota 10.000
 zł byłaby zbyt wygórowana i
 nieadekwatna do występujących
 w sprawie okoliczności. Za
 odpowiednią, właściwą i adekwatną
 do występujących w sprawie
 okoliczności uznać zaś należy kwotę
 5.000 zł, która uwzględnia zarówno
 czas, jak również okoliczności
 zatrzymania ale również fakt, że
 B. B. jest osobą posiadającą
 ustabilizowany tryb życia, jest
 pracownikiem naukowym, do
 zatrzymania doszło w obecności
 dziecka, które wraz z nią pojechało
 na komisariat policji.

1.OKOLICZNOŚCI UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU	PODLEGAJĄCE
4.1.	
Zwięźle o powodach uwzględnienia okoliczności	
1.ROZSTRZYGNIĘCIE ODWOŁAWCZEGO	SĄDU
1.7. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji	
5.1.1.	Przedmiot utrzymania w mocy
Zwięźle o powodach utrzymania w mocy	
1.8. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji	
5.2.1.	Przedmiot i zakres zmiany

<p>- zmieniono zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 11 lipca 2019 r., sygn. akt III Ko 420/19, w ten sposób, iż na podstawie art. 552 § 4 kpk zasądzono od Skarbu Państwa na rzecz B. B. (1) kwotę 5.000 (pięć tysięcy) złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku tytułem zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie;</p> <p>- dalej idące żądania oddalono;</p>	
<p>Zwięźle o powodach zmiany</p>	
<p>- Za trafny i zasadny należy uznać zarzut naruszenia przez sąd meriti przepisu art. 552 § 4 kpk poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, iż w zakresie normowania z tegoż przepisu objęte są tylko przypadki zatrzymania osoby, której w trakcie postępowania ukształtowano status formalnie podejrzanego, bądź oskarżonego w rozumieniu art. 71 § 1 i § 2, § 3 kpk. Tym samym roszczenie pełnomocnika wnioskodawczyni o zasądzenie zadośćuczynienia na podstawie <u>art. 552 § 4</u> k.p.k. co do zasady i wbrew stanowisku Sądu Okręgowego, jest słuszne.</p> <p>- Czynność dokonana przez Policję wobec wnioskodawczyni B. B. stanowiła zatrzymanie osoby, które było bezzasadne, nieprawidłowe a nadto niewątpliwie niesłuszne zaś przeprowadzone przez funkcjonariuszy Policji działania uznać należy za sprzeczne z obowiązującymi przepisami prawa – co uzasadnia podstawę roszczenia i tym samym naganne i bezpodstawne.</p>	

<p>1.9. <i>Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji</i></p>		
<p>1.1.7. <i>Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylecia</i></p>		
<p>5.3.1.1.1.</p>		<p># art. 439 k.p.k.</p>
<p>Zwięźle o powodach uchylecia</p>		

5.3.1.2.1.	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwiężle o powodach uchylenia		
5.3.1.3.1.	Konieczność umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwiężle o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia		
5.3.1.4.1.		# art. 454 § 1 k.p.k.
Zwiężle o powodach uchylenia		
1.1.8. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania		
1.10. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
1.Koszty Procesu		

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
III.	Zgodnie z treścią art. 554 § 4 kpk kosztami postępowania obciążono Skarb Państwa.

1.PODPIS
Stanisław Stankiewicz Janusz Jaromin Małgorzata Jankowska

1.11. Granice zaskarżenia			
Kolejny numer załącznika	1		
Podmiot wnoszący apelację	pełnomocnik wnioskodawczyni B. B. (1)		
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	rozstrzygnięcie o oddaleniu wniosku o zadośćuczynienie		
0.1.1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia			
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości		
# w części	#	co do winy	
#	co do kary		
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia		
0.1.1.3.2. Podniesione zarzuty			
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji			
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu		

#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	
0.1.1.4. Wnioski		
#	uchylenie	# zmiana